

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Milana Karabína a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obvineného **V. Z.**, pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. prerokoval na verejnom zasadnutí konanom 22. septembra 2011 v Bratislave dovolanie obvineného **V. Z.**, podané prostredníctvom obhajcu JUDr. D. M. proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 21. októbra 2009, sp. zn. 3 To 68/2009, a podľa § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1 Tr. por. takto

r o z h o d o l :

I. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 21. októbra 2009, sp. zn. 3 To 68/2009, a v konaní, ktoré mu predchádzalo z dôvodu predpokladaného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. j/ Tr. por.

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 316 ods. 1 Tr. por. **v n e p r o s p e c h** obvineného **V. Z.**

Napadnuté uznesenie **s a z r u š u j e.**

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené uznesenie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Trenčíne **s a p r i k a z u j e**, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

II. Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. sa obvinený V. Z. **do väzby neberie.**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Prievidza z 11. marca 2009, sp. zn. 2 T 48/2006, bol obvinený V. Z. uznaný za vinného z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. v znení zákona č. 218/2007 Z. z. na tom skutkovom základe, že

hoci mu zo Zákona o rodine vyplýva povinnosť starať sa o výživu svojej dcéry ml. N. Z., nar. X. a rozsudkom Okresného súdu vo Vyškove, sp. zn. 5 Nc 173/1990, ktorý nadobudol právoplatnosť 13. júla 1990 bol zaviazaný prispievať na jej výživu mesačne sumou 500 Kč od 1. septembra 1989 vždy do 5. dňa v mesiaci vopred, pričom dlžné výživné za obdobie od 1. septembra 1989 do 31. mája 1990 vo výške 4 500 Kč bol zaviazaný splácať k rukám matky dieťaťa spolu s bežným výživným v mesačných splátkach po 200 Kč, výživné mal plniť I. H., matke dieťaťa, trvale bytom B. č. 4, N. č. X., Česká republika, tejto povinnosti sa v Prievidzi od právoplatnosti rozsudku o určení výživného, teda od 5. augusta 1992 do konca augusta 2008 s výnimkou obdobia mesiacov júl 1997, september 1997, november 1997, január 1998, marec 1998, november 1998, obdobia od 30. júla 1999 do 31. januára 2001, marca 2001, mája 2001, obdobia od 1. augusta 2001 do 6. januára 2002, februára 2002, apríla 2005, novembra 2005 vyhýbal tak, že aj keď pracoval, vyživovaciu povinnosť zamestnávateľom nenahlásil, ďalej sa živil brigádnicky a z brigádnicky zarobených peňazí tiež na výživu dieťaťa ničím neprispel, bol opakovane vyradený z úradu práce pre nespôluprácu, teda neprejavoval vážny záujem získať si prácu a takisto aj vo výkone trestu odňatia slobody nie vo všetkých prípadoch pri nástupe v uvedenom období nahlásil svoju vyživovaciu povinnosť, napríklad vo väzbe v Brne, kde bol od 25. októbra 1998 do 2. novembra 1998 si vyživovaciu povinnosť nenahlásil, takisto ako zamestnanec firmy K., s. r. o., S., si vyživovaciu povinnosť pri nástupe do zamestnania nenahlásil, v období od 29. apríla 2005 do 29. novembra 2005, kedy sa nachádzal vo výkone trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici – Kráľová, žiadosť o úhradu výživného poškodenej

nezaslal tak, ako mal, po odpykaní nepodmienečného trestu sa opätovne zaregistroval na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Prievidzi, následne bol z titulu marenia súčinnosti vyradený z jeho evidencie, v dôsledku čoho zostal dlhovať poškodenej za obdobie od 5. augusta 1992 do konca augusta 2008 53 345 Kč na výživnom a Mestskému úradu B., Odbor sociálnych vecí zostal dlhovať za obdobie od apríla 2000 do 30. novembra 2000 a od marca 2001 do júna 2001 5 846 Kč, pretože tento úrad v tomto období poskytoval poškodenej dávky nahradzujúce výživné s vymáhaním od obžalovaného, kedy sa nachádzal vo výkone trestu odňatia slobody v Brne, kde vyživovaciu povinnosť na dcéru riadne nahlásil, avšak pracovne nebol zaradený z dôvodu nedostatku pracovných príležitostí.

Za to bol odsúdený podľa § 207 ods. 3 Tr. zák. za použitia § 38 ods. 4, § 37 písm. m/ Tr. zák. v znení zákona č. 218/2007 Z. z. na trest odňatia slobody v trvaní 28 (dvadsaťosem) mesiacov. Na výkon uloženého trestu bol podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia.

Proti tomuto rozsudku podal obvinený 18. júna 2009 (č. 1. 247-249), ktoré Krajský súd v Trenčíne uznesením z 21. októbra 2009 podľa § 316 Tr. por. zamietol, pretože bolo podané oneskorene.

Po návrate spisu 28. októbra 2009 bol vyšším súdnym úradníkom vyhotovený porozsudkový referát (č. 1. 261) s tým, že právoplatnosť a vykonateľnosť rozsudku súdu prvého stupňa nastala dňom 18. júna 2009 a bol nariadený výkon uloženého trestu. Obvinený na výzvu dobrovoľne nenastúpil do výkonu trestu, a preto bol súdom 2. decembra vydaný príkaz na dodanie do výkonu trestu, kde bol dodaný 17. decembra 2009 a v súčasnej dobe uložený trest vykonáva v Ústave na výkon trestu v Žiline.

Odpis uznesenia krajského súdu bol obvinenému doručený 15. januára 2010.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal obvinený na okresnom súde dňa 14. apríla 2011 dovolanie prostredníctvom obhajcu JUDr. D. M. (zákonná podmienka § 373 ods. 1 Tr. por. V tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. j/ Tr. por.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. videl v tom, že rozsudok súdu prvého stupňa mu bol doručený v Ústave na výkon väzby v Žiline, preto boli u neho dôvody na povinnú obhajobu v zmysle § 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por. V čase doručenia rozsudku mal mať obhajcu, čo sa však nestalo, preto bolo porušené jeho právo na obhajobu.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 písm. j/ Tr. por. videl v tom, že opatrením okresného súdu z 27. júla 2009 mu bol ustanovený obhajca, pričom rozsudok okresného súdu bol jeho obhajcovi doručený dňa 6. augusta 2009. Lehota na odvolanie vzhľadom na ustanovenie § 309 ods. 2 Tr. por. začala plynúť od 7. augusta 2009, preto odvolanie bolo podané včas a neboli dôvody na zamietnutie odvolania podľa § 316 ods. 1 Tr. por. Vzhľadom na tieto skutočnosti navrhol, aby dovolací súd vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 21. októbra 2009, sp. zn. 3 To 68/2009, bol porušený zákon v jeho neprospech, ďalej navrhol toto uznesenie krajského zrušiť a prikázať Krajskému súdu v Trenčíne, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Samosudca súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. doručil rovnopis dovolania na vyjadrenie ostatným stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté. V súdom stanovenej lehote sa vyjadril okresný prokurátor, ktorý podaním z 29. apríla 2011 navrhol dovolaniu vyhovieť, pretože odvolací súd zamietnutím odvolania obvineného porušil zákon v ustanovení § 309 ods. 2 Tr. por.

V dôsledku podania tohto mimoriadneho opravného prostriedku bol spisový materiál predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, kde došiel 20. júna 2011.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací po preskúmaní predloženého spisového materiálu a obsahu dovolania obvineného podľa § 383 Tr. por. nariadil vo veci verejné zasadnutie, nakoľko dospel k záveru, že boli splnené zákonom predpokladané formálno-právne podmienky na jeho podanie.

Na verejnom zasadnutí obhajca obvineného zotrval na písomných dôvodoch dovolania a žiadal dovolaniu vyhovieť s tým, aby po zrušení napadnutého uznesenia najvyšší súd rozhodol aj o väzbe obvineného. K návrhu obhajcu sa pripojil aj obvinený V. Z.

Zástupkyňa generálneho prokurátora na verejnom zasadnutí uviedla, že dovolanie obvineného považuje za dôvodné a navrhla mu vyhovieť.

Na verejnom zasadnutí senát najvyššieho súdu v zmysle § 384 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 a § 374, ktoré sú uvedené v dovolaní a dospel k záveru, že v posudzovanej veci sú dané dôvody dovolania v zmysle § 371 ods. 1 písm. j/ Tr. por.

Podľa § 371 ods. 1 písm. j/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1, hoci na to neboli zákonné dôvody.

Podstata tohto dovolacieho dôvodu spočíva v tom, že súd druhého stupňa mal v riadnom opravnom konaní preskúmať rozhodnutie napadnuté riadnym opravným prostriedkom po vecnej stránke, miesto toho však opravný prostriedok bez vecného preskúmania zamietol, ako oneskorene podaný, pričom na takýto postup druhostupňového súdu neboli splnené procesné podmienky. Zmyslom dovolania prostredníctvom tohto dovolacieho dôvodu je umožniť oprávnenej osobe, aby sa domohla preskúmania veci v riadnom odvolacom konaní, ktoré v rozpore so zákonom nebolo vykonané.

V posudzovanej veci bola obžaloba na obvineného podaná 30. marca 2006 pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2 Tr. zák. Príslušný samosudca súdu prvého stupňa vydal vo veci 28. septembra 2006 pod sp. zn. 2 T 48/2006 trestný rozkaz, ktorým uznal obvineného za vinného v zmysle podanej obžaloby a uložil obvinenému nepodmienečný trest odňatia slobody. V zákonom stanovenej lehote podal obvinený proti trestnému rozkazu odpor, a preto samosudca vo veci nariadil hlavné pojednávanie. Pre rôzne procesné prekážky (na strane obvineného) sa podarilo súdu zabezpečiť prítomnosť obvineného na hlavnom pojednávaní až 12. decembra 2008, kedy samosudca v zmysle zákona poučil obvineného na možnosť prísnejšej právnej kvalifikácie jeho konania podľa § 207 ods. 2, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. Po tomto poučení požiadal obvinený o odročenie hlavného pojednávania za účelom prípravy k hlavnému pojednávaniu (č. 1. 231 p. v.). Žiadosti obvineného samosudca vyhovel a odročil hlavné pojednávanie na 11. marca 2009.

Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 11. marca 2009 (č. 1. 232-233) vyplýva, že obvinený sa nedostavil, a preto bolo vykonané v jeho neprítomnosti (§ 252 ods. 2 Tr. por.) a po vykonanom dokazovaní samosudca vyhlásil rozsudok, ktorým obvineného uznal za vinného z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. Za uvedený prečin obvinenému podľa § 207 ods. 3 Tr. zák. za použitia § 38 ods. 4, § 37 písm. m/ Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 28 (dvadsaťosem) mesiacov. Na výkon uloženého trestu zaradil obvineného podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. do ústavu so stredným stupňom stráženia.

V dobe vyhlásenia odsudzujúceho rozsudku bol obvinený na slobode, konanie sa viedlo pre prečin, a preto nešlo o prípad povinnej obhajoby (§ 37 Tr. por.). Rozsudok bol vyhotovený 6. apríla 2009 a kancelária na základe úpravy samosudcu (č. 1. 237) vypravila rozhodnutia 4. mája 2009. Obvinený na ním udanej adrese odpis rozsudku neprevzal. Súd zistil, že sa nachádza vo väzbe v inej trestnej veci a na základe úpravy samosudcu z 28. mája 2009 (č. 1. 246) bolo rozhodnutie súdu doručené do ústavu na výkon väzby, kde ho obvinený prevzal 2. júna 2009. Proti rozsudku podal obvinený odvolanie 18. júna 2009 (č. 1. 247).

Z ustanovenia § 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por., ktoré upravuje povinnú obhajobu vyplýva, že obvinený musí mať obhajcu, ak je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

Podľa § 40 ods. 1 Tr. por. ak obvinený nemá obhajcu v prípade, v ktorom ho musí mať, určí sa mu lehota na zvolenie obhajcu. Ak v tejto lehote nebude obhajca zvolený, musí mu byť obhajca bez meškania ustanovený. Obhajcu ustanoví v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie a v konaní pred súdom predseda senátu.

V danom prípade samosudca po zistení, že obvinený sa nachádza vo väzbe v inej trestnej veci, čím nastal dôvod povinnej obhajoby, prípisom zo 14. júla 2009 (č. 1. 252) vyzval obvineného, aby si v lehote, ktorú mu určil zvolil obhajcu, v opačnom prípade mu bude ustanovený. Obvinený na výzvu nereagoval, a preto mu opatrením z 27. júla 2009 (č. 1. 253) podľa § 40 ods. 1, z dôvodov § 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por. ustanovil za obhajcu advokáta JUDr. D. M. z Advokátskej kancelárie so sídlom H. X. v P. Ustanovený obhajca prevzal rozsudok súdu prvého stupňa 6. augusta 2009.

Podľa § 309 ods. 2 Tr. por. ak sa rozsudok oznamuje tak obžalovanému, ako aj jeho obhajcovi a zákonnému zástupcovi, plynie lehota od toho oznámenia, ktoré bolo vykonané najneskoršie.

Podľa § 63 ods. 3 Tr. por. do lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, v ktorom nastala udalosť určujúca začiatok lehoty.

Z uvedeného vyplýva, že v posudzovanej veci začala obvinenému plynúť lehota na odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa 7. augusta 2009 po doručení rozhodnutia ustanovenému obhajcovi. Pokiaľ odvolanie obvineného proti rozsudku súdu prvého stupňa došlo na súd prvého stupňa 18. júna 2009, bolo podané v zákonom stanovenej lehote a nebol zákonný dôvod na zamietnutie jeho odvolania podľa § 316 ods. 1 Tr. por. Nakoľko súd druhého stupňa zamietol odvolanie obvineného ako oneskorene podané podľa § 316 ods. 1 Tr. por., znemožnil tak obvinenému preskúmanie veci v riadnom opravnom konaní, čím porušil jeho práva a bol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. j/ Tr. por. Na tejto veci nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že v čase rozhodovania súdu druhého stupňa pominul dôvod povinnej obhajoby (§ 37 ods. 1 písm. a/) pretože dňom 9. augusta 2009 bol obvinený prepustený na slobodu (viď č. I. 256) a samosudca úpravou z 24. septembra 2009 nariadil zrušiť ustanovenie obhajcu.

Obvinený V. Z. ako ďalší dovolací dôvod uviedol ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., pretože už v čase doručenia rozsudku súdu prvého stupňa nastal dôvod povinnej obhajoby v zmysle § 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por. Obhajca mu nebol ustanovený, čím došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu je vedľa prezumpcie neviny jedným z najdôležitejších základných práv osôb, proti ktorým sa vedie trestné konanie. Hlavným účelom tohto práva je dosiahnutie spravodlivého rozhodnutia. Pritom je nepochybné, že dosiahnutie takéhoto rozhodnutia je v záujme nielen obvineného ale aj v záujme každého demokratického právneho štátu, založeného na úcte k právam a slobodám človeka a občana. Základné práva obvineného konkretizuje ustanovenie § 34 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého má obvinený okrem iného

aj právo zvoliť si obhajcu a radiť sa s ním i počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom. Rovnaké práva má obvinený aj v prípade, ak mu bol obhajca ustanovený. Povinnosťou všetkých orgánov štátu je vytvoriť podmienky na zabezpečenie týchto základných práv.

Ako už bolo vyššie uvedené trestné stíhanie proti obvinenému sa viedlo pre prečin, preto nešlo o prípad povinnej obhajoby. Bolo na obvinenom či si zvolí obhajcu. Povinnosť mať v konaní obhajcu nastala až po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa dňom 22. apríla 2009, kedy bol vzatý do väzby v rámci prípravného konania v jeho inej trestnej veci. Po zistení tejto skutočnosti samosudca súdu prvého stupňa postupoval v zmysle ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. por. a ustanovil mu obhajcu. Nesporné je, že medzi vzatím do väzby a ustanovením obhajcu uplynula určitá doba, počas ktorej sa nevykonávali žiadne procesné úkony. Fakticky došlo iba k doručeniu rozsudku súdu prvého stupňa obhajcovi obvineného.

Z vyššie citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. vyplýva, že nie každé porušenie práva obvineného má za následok naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. V prípade obvineného podľa názoru najvyššieho súdu nešlo o zásadné porušenie práva obvineného na obhajobu, preto nemohol akceptovať názor obvineného, že došlo k porušeniu zákona v jeho neprospech z dôvodu predpokladaného v tomto ustanovení.

Vzhľadom na vyššie uvedené zistenia Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 21. októbra 2009, sp. zn. 3 To 68/2009, bol porušený zákon v neprospech obvineného V. Z. v ustanovení § 316 ods. 1 Tr. por., zrušil napadnuté uznesenie ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené uznesenie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. Krajskému súdu v Trenčíne prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Úlohou krajského súdu bude vykonať zákonom predpísané odvolacie konanie o riadnom opravnom prostriedku, ktorý obvinený V. Z. podal v zákonom stanovenej lehote.

Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. ak sa na obvinenom vykonáva trest odňatia slobody uložený mu pôvodným rozsudkom a dovolací súd na dovolanie výrok o tomto treste zruší, rozhodne súčasne o väzbe.

Obvinený V. Z. v súčasnej dobe vykonáva trest odňatia slobody uložený mu rozsudkom Okresného súdu Prievidza z 11. marca 2009, sp. zn. 2 T 48/2006, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 21. októbra 2009, sp. zn. 3 To 68/2009, vo výmere 28 (dvadsaťosem) mesiacov. Na základe dovolania obvineného bolo uznesenie krajského súdu zrušené. Vyššie citovaný rozsudok Okresného súdu Prievidza z 11. marca 2009, ktorým bol obvinenému uložený trest, nie je právoplatný. Chýba tu právoplatný a vykonateľný výrok o treste, a tak zanikol právny dôvod pre ďalší výkon tohto trestu. Zároveň najvyšší súd zistil, že u obvineného bol nariadený výkon zvyšku trestu odňatia slobody vo výmere 1 mesiac a 28 dní v trestnej veci Okresného súdu Prievidza pod sp. zn. 2 T 48/2006 a výkon trestu odňatia slobody vo výmere 24 mesiacov v trestnej veci Okresného súdu Prievidza, sp. zn. 2 T 121/2009. Výkon trestu má prednosť pred výkonom väzby, a preto najvyšší súd obvineného do väzby nevzal, nakoľko bude pokračovať vo výkone právoplatne uložených a nariadených trestov odňatia slobody.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. septembra 2011

JUDr. Juraj K l i m e n t, v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Peter Szabo

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Ivančíková